

موضوع: ۹۱ (اخلاق و علوم تربیتی: ۱۴۳)

گروه مخاطب:
عمومی

شماره کتاب: ۱۳۵۷
مسلسل انتشار: ۲۵۰۳

کتاب‌های دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان ۴/

عابدینی، احمد، ۱۳۳۸ .

پلی به دنیای نسل جوان / احمد عابدینی؛ تهیه دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان - قم: بوستان کتاب
قم (مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۹.
۱۶۸ ص. - (بوستان کتاب قم؛ ۱۳۵۷. کتاب‌های دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان؛ ۲) (تعلیم و
تربیت؛ ۹۱. اخلاق و علوم تربیتی؛ ۱۲۳)

ISBN 964 - 371 - 834 - 4 - ۱۵۰۰۰ ریال.

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

Ahməd Abedīnī. Polī be donyāye Nasle Javan
[Abridge to world of young generation]

ص. ع. به انگلیسی:

کتابنامه به صورت زیر نویس.
نمایه.

۱. جوانان و اسلام. ۲. تربیت خانوادگی (اسلام). ۳. والدین و فرزندان - جنبه‌های مذهبی - اسلام.
الف. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. شعبه اصفهان. ب. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. مؤسسه
بوستان کتاب قم. ج. عنوان.

۲۹۷/۴۸۳

۸ پ ۲۳۰ / ع ۲ BP

پلی به

دنیای نسل جوان

احمد عابدینی

تهیه: دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان

بوشهر کتب

۱۳۸۴

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه
بخش اول: عصر جدید و روابط خانوادگی	
۲۳	اشاره
۲۸	خانواده عصر جدید
۳۰	خانواده مطلوب از نظر قرآن و روایات
۳۷	مقایسه تربیت فرزند در دو خانواده دینی و غیر دینی
۳۹	هفت سال اول زندگی
۴۰	هفت سال دوم زندگی
۴۳	تربیت تدریجی فرزند
۴۶	کودک و تربیت عصر جدید
۴۷	روحیه زن در عصر جدید
۵۰	کودک عصر جدید تا هفت سالگی
۵۲	هفت سال دوم کودک در عصر جدید

- ۵۵ رهنمود آموزه‌های دینی
- ۵۷ هفت سال سوم زندگی جوان عصر جدید و جوان دینی
- ۶۷ هفت سال چهارم زندگی جوان عصر جدید و جوان دینی
- ۷۰ چگونگی و فواید ازدواج
- ۷۲ آشنایی با دین
- ۷۲ ۱. چرا گرایش به سوی هر دینی؟
- ۷۴ ۲. دین، فراتر از استرس‌زدایی
- ۷۴ دوران کهولت و توصیه‌های دینی
- ۷۷ نمونه‌ای از آیات نیکی به والدین
- ۷۸ نکته‌ها
- ۸۳ روایات نیکی به والدین
- ۹۰ فکر کنید:

بخش دوم: اسلام و برخورد با جوان

- ۹۳ اشاره
- ۹۴ امکان اصلاح جوان عصر حاضر
- ۹۴ الف) نگاه‌های بدبینانه
- ۹۵ ب) نگاه‌های واقع‌بینانه
- ۹۷ مقایسه جوان عصر حاضر با جوان عصر جاهلی
- ۹۷ الف) ویژگی‌های جوان عصر جاهلی
- ۱۰۲ ب) ویژگی‌های جوان عصر حاضر

۱۰۵	نتیجه مقایسه
۱۰۶	آیا ابزار و وسایل هدایت‌گر، کارآمدی دارند؟
۱۰۷	کارآمد بودن ابزار و وسایل هدایت‌گر
۱۰۸	الف) کارآمد بودن قرآن
۱۱۴	ب) کارآمد بودن سنت نبوی
۱۱۷	ج) فقدان الگوی عملی
۱۱۸	نتیجه بحث ابزار و کارآمد بودن آن
۱۲۰	جوان عصر حاضر از دید آموزشی
۱۲۲	قرآن و آموزش جوان عصر حاضر
۱۲۳	راز و رمزها در سوره «همزه»
۱۲۴	نگاهی روان‌شناختی
۱۲۵	علل و انگیزه‌های استهزا، و راه‌های پیش‌گیری از آن
۱۲۷	چرا خطمه؟
۱۲۸	علت شکنندگی خطمه
۱۲۹	ارتباط خطمه با اشعه ماورای بنفش
۱۳۱	توجه به روحیات جوان در قرآن
۱۳۷	رابطه قرآن و انسان عصر حاضر
۱۴۰	تبلیغ صحیح در اولین آیات نازل شده بر پیامبر ﷺ
۱۴۱	نکته‌های روش‌نما در تبلیغ
۱۵۱	چگونگی برخورد قرآن با ناهنجاری‌ها
۱۵۳	مراحل تحریم شراب

نتیجه	۱۵۸
فکر کنید:	۱۶۱
فهرست‌ها	۱۶۳
آیات	۱۶۵
روایات	۱۶۷

مقدمه

سیاس و ستایش بیکران، ذات بنی‌همتایی را سزاست که همه هستی و از آن شمار، گل سرسبد موجودات، یعنی انسان را آفرید و خود آموزش او را بر عهده گرفت و در مدرسه «وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا»^۱ آموزش‌های لازم را به او داد و سرانجام، لباس کرامت به قامتش پوشانید: «وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ»^۲ و تمام امکانات جهان هستی را در اختیار او نهاد: «وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ»^۳. بعد در میان همه موجودات، به انسان اختیار تصمیم‌گیری در زمینه‌های حسی، عاطفی و عقلانی بخشید و چون دانست اختیار مطلق، او را به بیراهه می‌کشاند، برای راهنمایی‌اش پیامبرانی فرستاد که برترین و آخرین آنان، حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم

۱. بقره (۲) آیه ۳۱ «وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا».

۲. اسراء (۱۷) آیه ۷۰ «وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ».

۳. جاثیه (۴۵) آیه ۱۳ «وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ».

است که درود بی‌پایان خداوند بر او و خاندان گرامی‌اش باد؛ همان کسی که خداوند در وصفش فرمود: «وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ»^۱ و او را سرمشق همگان قرار داد و فرمود: «لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ»^۲.

آری، آن حضرت سرمشق و الگوی همه انسان‌هاست، و الگوی تمام انسان‌ها، باید شرایط و موقعیت همه افراد را کاملاً ادراک کند و مناسب نیاز هر یک، برنامه‌ای ارائه دهد؛ و به راستی آن حضرت «طیب دَوَّارِ بَطْنِهِ»^۳ بود. آن بزرگ‌مرد، ویژگی‌ها و خصلت‌هایی داشت که حتی تصور آن نیز برای ما به راحتی ممکن نیست.

از جمله این‌که حضرت در میان‌سال‌ی به پیامبری رسید، ولی با این حال، توان ادراک جوانان را داشت؛ با آنان هم‌سخن می‌شد و مشکلات روحی و جسمی‌شان را ادراک می‌کرد. در هنگام مبعوث شدن، نوجوان ده ساله‌ای به نام علی علیه السلام در دامان او پرورش می‌یافت، و در سنین بالای ۴۵، دارای دختری به نام فاطمه زهرا علیها السلام شد، اما هیچ‌گاه دختر با پدر مشکل درک نکردن یکدیگر پیدا نکردند.

۱. قلم (۶۸) آیه ۴ به راستی تو دارای خلق و خوی والایی هستی.

۲. احزاب (۳۳) آیه ۲۱ به راستی برای شما در [اعمال و رفتار] پیامبر خدا سرمشق نیکویی است.

۳. نهج البلاغه، خطبه ۱۰۸ طیبی که با همراه داشتن داروهایش به همه جا رفت و آمد می‌نمود.

زمانی که حضرت بالای ۵۳ سال داشت به دلیل شرایط و اقتضائاتی که اکنون مجال بسط آن نیست و قسمتی را در کتاب شیوه همسر داری پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله توضیح داده‌ام با دختر نه ساله‌ای به نام عایشه ازدواج کرد و آن همسر، تا آخر با پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله ماند و در هنگام بیماری حضرت، از او در حجرة خود پرستاری کرد و پس از وفات و دفن ایشان، تا آخر عمر در همان حجرة ماند و با این که میان او و پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله نزاع‌هایی بود که قرآن از آن پرده برداشته، ولی هیچ‌گاه مشکل درک نکردن همدیگر بین آن دو مطرح نبوده است.

در طول مدت پیامبری، جوانان زیادی به او ایمان آوردند و حتی به راحتی می‌توان ثابت کرد که بیشتر پیروانش جوانان بودند.

آری، جوانان با او هم‌راه شدند؛ در جنگ و صلح، و سفر و حضر در خدمت او بودند و حضرت توان ادراک روحیات آنان را داشت، به آن‌ها آموزش می‌داد، سنت‌های جاهلی را از درون سینه‌هایشان می‌زدود، احساساتشان را جهت می‌داد، اشتباهات آنان را ترمیم می‌کرد، با ایشان مشورت می‌فرمود و در امر گزینش همسر، یاری‌شان می‌داد.^۱

به بچه‌های کوچک شخصیت می‌داد؛ به آنان سلام می‌کرد، در برخورد با پدر و مادرشان، از حال آنان می‌پرسید و گاه برای آنان اسم جدیدی به کار می‌برد^۲ و....

۱. برای نمونه، برای جویری که غلام سیاهی بود همسر انتخاب کرد.

۲. برای نمونه زینب، دختر اُم سلمه را زنا ب نامیده بود.

شاید خواننده محترم این امور را مهم نشمارد و هم‌زمان شدن با کودک یا داشتن بچه در پیری و... را، مسئله قابل ذکری به حساب نیاورد، ولی اگر توجه کند که امروزه پدران بالای چهل یا پنجاه سال، توان ادراک فرزندان کوچک خود را ندارند و فرزندان نیز خود را متعلق به دورانی غیر از دوران پدران می‌بینند، و از اساس در این دوران، یک فرد مسن توان ادراک یک جوان را ندارد، بیشتر به اهمیت آن‌چه بیان شد، پی می‌برد.

به هر حال، ادراک جوانان، شناخت روحیات آنان، قدرت هم‌کلام شدن با ایشان، بودن در دنیای آنان و...، گوهر گران‌بهایی است که به راحتی نصیب هر کسی نمی‌شود و عنقایی است که شکار هر دامی نمی‌گردد.

این‌جانب که خود دوران نوجوانی، جوانی و... را گذرانده و اکنون در سنین بالای چهل به سر می‌برم، وقتی به گذشته خود می‌نگرم، به یاد می‌آورم که دوست داشتم بزرگسالان حرف‌هایم را درک کنند، احساسات و خواسته‌هایم را به رسمیت بشناسند و به افکارم احترام بگذارند و...، ولی این چنین نبود. آن زمان در دنیای آرزوهایم می‌گذشت که هرگاه بزرگ شدم، تلاش کنم با جوانان مأنوس باشم و با تمام وجود، آن‌ها را ادراک کنم و آنان را از خود بدانم؛ اما اکنون که می‌خواهم احساسات، خواسته‌ها و در یک کلمه دنیای جوانان را ادراک کنم و به آن احترام بگذارم، در وجود خود

چنین توانی نمی‌یابم.

حس می‌کنم تصورات آنان با تصورات من متفاوت است؛ داستان‌های انتخابی آنان، رنگ‌های انتخابی آنان، لباس‌های انتخابی آنان، غذاها و... همه با انتخاب‌های این‌جانب تفاوت دارد؛ و نه تنها انتخاب اکنون آنان با انتخاب کنونی بنده متفاوت است، با انتخاب دوران جوانی من نیز تفاوت دارد. به همین دلیل، با تمام وجود می‌فهمم که زمان، مکان، علم، فن‌آوری، وسایل ارتباط جمعی و... همه و همه بر شکل‌گیری شخصیت، نیازها و افکار فرد اثر مستقیم می‌گذارد؛ و انسانی الهی می‌خواهد که در عین بودن در دنیای بزرگسالان، بتواند جوانان و نوجوانان را کاملاً ادراک نماید. آری، تنها فردی فرازمانی و فرامکانی می‌تواند جوان امروزی را خوب ادراک کند. چنین شخصی، به برنامه‌ای مدون که آن نیز فرازمانی و فرامکانی باشد نیاز دارد تا بتواند جوان امروزی را به سرمنزل مقصود برساند. به اعتقاد من، چنین فردی جز پیامبر خدا ﷺ و برنامه مدونش جز قرآن نمی‌تواند باشد. دربارهٔ فرازمانی و فرامکانی بودن قرآن، پیش‌تر در کتاب ژرفایی قرآن و شیوه‌های برداشت از آن و همچنین کتاب شریعت و سازوکارهای پویایی آن مطالبی بیان نموده‌ام. فرازمانی و فرامکانی بودن شیوه و سنت پیامبر اکرم ﷺ

نیز، از مقام بیانگری^۱ آن حضرت، حدیث «إِنَّمَا يَعْرِفُ الْقُرْآنَ مَنْ خُوطِبَ بِهِ»^۲ حدیث ثقلین و نظایر آن به دست می‌آید.

در این نوشتار در تلاشیم با برداشت از این دو منبع نورانی، راهی صحیح برای پرورش کودکان و نوجوانان بیابیم؛ زیرا پیمودن روش‌های شرقی و غربی، به فراری شدن بیشتر فرزندان از خانه و سپرده شدن بیشتر پدران و مادران به آسایشگاه‌ها و نامهربانی‌های فراوان با آنان انجامیده و روشن گردیده که آن راه‌ها صحیح نبوده؛ زیرا نتیجه مثبت نداده است.

امروزه برای هر فرد، اعم از پدر و مادر یا مربی، حقاً این پرسش‌ها مطرح است که چرا جوانان، با پدران و مادران مانوس نیستند؟ چرا آنان را از خود نمی‌دانند و به آنان چون غریبه می‌نگرند؟ چرا به سخنان دلسوزانه والدین گوش نمی‌دهند؟ چرا فرزندان با پدران و مادران خود مهربانانه برخورد نمی‌کنند؟ چرا با بروز چند مشکل جزئی، از خانه فراری می‌شوند؟ چرا جوانان، ولگردی در پارک‌ها و با دوستان بودن را، بر بودن در جمع خانواده ترجیح می‌دهند؟ چرا فرزندان، پدران و مادران فرقت را

۱. آیات فراوانی به مقام بیانگری پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله تصریح می‌کند، از جمله: «وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ» نحل (۱۶) آیه ۴۴.

۲. الروضة من الکافی، ج ۸، ص ۳۱۱ «تنها کسی که قرآن به او خطاب شده است، آن را می‌شناسد».

به آسایشگاه‌ها می‌سپارند؟ چرا تلاش می‌کنند به انواع حیل‌ها، اموال پیران را پیشاپیش از چنگالشان به درآورند؟

کتاب حاضر، تلاش کرده به این پرسش‌ها پاسخ دهد و برخلاف روش معمول، که انواع انتقادهای متوجه جوانان می‌سازد، می‌خواهد راه صحیح تربیت فرزندان را با استفاده از کتاب و سنت بنمایاند، تا آنان که نگران و ترسان آینده خود و فرزندانشان هستند، با مطالعه و به کارگیری آن، به یاری خداوند منان، خود را به ساحل امنیت، آسوده‌خاطری، دوستی با فرزند و دوستی فرزند با خود و محبت متقابل تا پایان عمر برسانند.

امید است با مطالعه کامل این اثر، همگان به اشتباه خود پی برند و از همان‌جا تربیت صحیح فرزند را آغاز کنند، و آنان که تازه در آغاز راه فرزندداری هستند، مواظب باشند اشتباه دیگران را تکرار نکنند و همه با تمام وجود حس کنیم که نیازهای فرزند، در نیازهای مادی خلاصه نمی‌شود و نیازهای روحی - روانی او و نیاز به هم‌بازی مناسب و یار و مشاور خوب و امین در همه امور، از نیازهای بسیار حیاتی اوست.

کسانی که به عنوان نسل اول انقلاب تمام وقت خود را صرف کار و تلاش برای تأمین نیاز مادی فرزندان خود کردند و از روحیاتشان غافل ماندند، اشتباه بزرگی مرتکب شدند. آن‌ها چون روح جوانان را خوب پرورش ندادند، اینک با مشکلات فراوانی

دست به گریبانند، ولی باید با تشخیص اشتباه‌ها، به جبران آن پرداخت.

هدف از این نوشتار، نصیحت جوانان نیست؛ بلکه اشاره به برنامه‌هایی است که اسلام برای جوان تدارک دیده و همچنین اشاره به فواید اجرای آن برنامه‌هاست. از سوی دیگر، سعی شده تا در خلال بحث‌ها، به قابلیت پیاده شدن این برنامه‌ها هم اشاره شود. اما بحث نصیحت جوانان، خود حدیث مفصل دیگری است و پیش‌زمینه‌های فراوانی می‌خواهد که از شمار آن‌ها، درک و شناخت جوان امروزی و برآوردن کمترین خواسته‌های مادی و معنوی اوست که در بخش دوم این کتاب، به این نیازها اشاره‌ای گذرا شده، ولی بحث مفصلش به یاری خداوند متعال در نوشته‌ای دیگر از نظراتان خواهد گذشت.

یادآور می‌شوم که این مباحث، پیش‌تر در ماهنامه پیام زن به صورت مقاله‌های جداگانه چاپ شده و اینک با تغییراتی اندک و افزودن مطالبی که دوستان و خوانندگان پیشنهاد داده بودند، در اختیار خوانندگان محترم قرار می‌گیرد.

به طور کلی، این کتاب در بردارنده دو بخش است:

بخش اول، بیشتر مربوط به وظایف پدران و مادران و چگونگی برخورد آنان با فرزندان‌شان می‌باشد. بخش دوم، بیشتر در حیطه مسئولیت و وظایف مربیان است و با بیان روحیات و خواسته‌های

جوان، راه و روش برخورد مناسب با آنان را مطرح می‌سازد. در پایان، از همه دست‌اندرکاران مجله و دیگر دوستانی که در به وجود آمدن و نشر این اثر شرکت داشته‌اند، به‌ویژه برادر بسیار ارجمند جناب حجة الاسلام و المسلمین حاج شیخ محمود واحد که در آخرین بازبینی علمی، بنده را یاری نمودند، خانم سعیده منتظری که در ویرایش این اثر کوشا بودند و فرزند دلبندم محمد که امور تایپ و صفحه‌آرایی را متقبل شدند، و همچنین دفتر تبلیغات اسلامی اصفهان و مؤسسه بوستان کتاب قم که مسئولیت چاپ و نشر آن را بر عهده گرفتند، صمیمانه تشکر می‌کنم و از خداوند متعال، توفیق روزافزون همه این عزیزان را خواستارم.

احمد عابدینی